

A STUDY OF MANAGEMENT FACTOR OF TOURIST SITES IMPACTING THE DECISION OF THAI TOURISTS TO USE SERVICE AT RAKSAWARINGEYSER PUBLIC PARK MUANG DISTRICT, RANONG PROVINCE

Aoracha Sakunsing^{1*}, Sarunya Lerdputtarak¹, Yingyote Chokchaiworarat¹

¹Graduate School of Commerce, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

ABSTRACT

This research was carried out with the purpose to study personal factors of tourists, management factors of tourist sites including the physical resources for tourism, value of the resources for tourism, preference in resources for tourism, safety of the resources, and fragility of the environment of the resources for tourism impacting the decision to visit the Raksawarin Geyser Public Park, Muang District, Ranong Province.

The sample group consisted of 400 Thai tourists visiting the Raksawarin Geyser Public Park. A questionnaire was used to collect the information which was analyzed using frequency, percentage, standard deviation and the hypothesis was tested Pearson's Chi-square.

It was found that the majority was female, ages 20-30, with lower than a Bachelor's degree level of education, single, student and had a monthly income of less than 10,000 Baht. The majority lived in the South. Factors related to management of the geyser, physical factors and preference of the resources for tourism overall are at the highest level. Factors of value, safety and fragility of the environment overall are at a high level. Tourists come to visit/relax, in a group of 2-4 people coming at their convenience in personal vehicles. The visit is made as a day trip, with average expenses less than or equal to 500 Baht and the majority of tourists have visited more than 7 times.

From testing the hypothesis it was found that the first hypothesis regarding personal factors of tourists is related to the decision to visit the Raksawarin Geyser Public Park. The second hypothesis on factors related to management of tourist sites including physical factors, value, preference, safety, and fragility of the environment have an impact on the decision to visit Raksawarin Geyser Public Park.

Keywords: Tourism management factors, the decision to visit

การศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการของน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

อรสา สฤตสิงห์¹, ศรัลยา เลิศพุทธรักษ์², ยิ่งยศ โชคชัยวรรณ์³

¹วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี 20131, ประเทศไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการของน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวได้แก่ ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเที่ยวที่น้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่น้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Pearson Chi-square

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี ศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีสถานภาพโสด ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/ นักศึกษา มีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ สำหรับปัจจัยด้านการบริหารจัดการน้ำพุร้อน ด้านกายภาพและด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านคุณค่า ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว/ พักผ่อน จำนวนสมาชิกที่เดินทางมาท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 2-4 คน เดินทางมาท่องเที่ยวตามสะดวก ด้วยรถยนต์ส่วนตัว นิยมท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรม มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่ำกว่า/ เท่ากับ 500 บาท และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 7 ครั้ง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวที่น้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน และสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเที่ยวที่น้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องการพบเห็นสิ่งใหม่ๆ และต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้ ประสบการณ์ ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศที่ซ้ำซากจำเจจากชีวิตการทำงาน รวมทั้ง

มีความจำเป็นด้านอื่น ๆ เช่น การเดินทางเพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร หรือการเดินทางเพื่อร่วมประชุมสัมมนา เป็นต้น ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศไทย การท่องเที่ยวจึงได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่ทำเงินตราให้แก่ประเทศมากมาย (นิศา ชัยกุล, 2551, หน้า 1)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism industry) เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ส่งผลต่อการขยายตัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านการพัฒนาของประเทศไทย รายได้ที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวปี 2552 มีมูลค่ามากกว่าห้าแสนล้านบาท (สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 2553) ปัจจุบันแนวโน้มเรื่องการท่องเที่ยวในประเทศไทย นักท่องเที่ยวนิยมการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง และมีแนวโน้มเรื่องการพัฒนาอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างเด่นชัด ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในปี พ.ศ. 2539 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ผลักดันให้เกิดนโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และได้เริ่มกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งก็คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 1-8)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการเดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การเดินทางไปอาบน้ำแร่ (Spa) ในแหล่งน้ำแร่ต่าง ๆ (ศรีญา วารกุลวิทย์, 2551, หน้า 19) ซึ่งการรับรู้คุณภาพการบริการของสถานที่ท่องเที่ยวมีผลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำโดยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจทาง การท่องเที่ยว ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมและสร้างมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้ระบบบริการสุขภาพมีคุณภาพและมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทางภาครัฐควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตอย่างถูกสุขอนามัยด้านการดูแลสุขภาพด้านการจัดการความเครียด และด้านการออกกำลังกาย เพื่อที่จะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว

เกิดแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว (บราลี สียา, สุรติ สุทธิญากร, สุชนนี เมธิโยธิน และกฤษ จรินทร์, 2553, หน้า 125)

จากการสำรวจแหล่งน้ำพุร้อนของกรมทรัพยากรธรณีพบว่าเมืองไทยมีน้ำพุร้อนทั้งหมด 118 แห่งกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย แบ่งเป็น ภาคเหนือ 67 แห่ง ใน 13 จังหวัด ภาคกลาง 11 แห่ง ใน 5 จังหวัด ภาคตะวันออก 2 แห่ง ใน 2 จังหวัด และภาคใต้ 36 แห่ง ใน 10 จังหวัด โดยเฉพาะอุณหภูมิของน้ำร้อนธรรมชาติที่ควีนอยู่ระหว่าง 40-100 องศาเซลเซียส น้ำพุร้อนในประเทศไทยส่วนใหญ่สามารถนำมาอาบและแช่ได้ ไม่มีสารละลายหรือแร่ธาตุที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ น้ำพุร้อนส่วนมากจึงถูกใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ห่วงใยสุขภาพ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย [ททท.], ม.ป.ป., หน้า 2-3)

จังหวัดระนองได้ชื่อว่า เป็นเมืองฝนแปด แดดสี่ นั่นคือมีฝนตกยาวนานถึง 8 เดือน และฝนแล้งเพียง 4 เดือน นับว่าเป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากอยู่ติดกับทะเลอันดามัน จึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้อย่างมาก จังหวัดระนองเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งอันดามันหรือมหาสมุทรอินเดีย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 568 กิโลเมตร จังหวัดระนองเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ที่มีชื่อเสียง มีพื้นที่เพียง 3,298 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,141,250 ไร่ มีคอคอดกระซึ่งเป็นส่วนที่แคบที่สุดของแหลมมลายู สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ ทำให้จังหวัดระนองมีประชากรน้อยที่สุดในประเทศไทย จังหวัดระนองมีรูปร่างเรียวยาวและแคบ โดยส่วนที่ยาวที่สุดยาวประมาณ 169 กิโลเมตร และส่วนที่กว้างที่สุด 44 กิโลเมตร สำหรับส่วนที่แคบที่สุดของจังหวัดอยู่ในท้องที่อำเภอกระบุรี มีความกว้างเพียง 9 กิโลเมตร (สุภาพร สุกสีเหลือง, บรรณาธิการ, 2553, หน้า 2-3)

จังหวัดระนองได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวสปาเพื่อสุขภาพ โดยมีน้ำพุร้อนเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญที่สุด จังหวัดระนองมีน้ำพุร้อนทั้งหมด 7 แห่งจากที่พบในภาคใต้ทั้งหมด 36 แห่งได้แก่ น้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน น้ำพุร้อนบ้านทุ่งยอดพรมพุ่ม น้ำพุร้อนบ้านพร่อง น้ำพุร้อน

บ้านหาดยาย น้ำพุร้อนราษฏรูด น้ำพุร้อนหัวน้ำร้อน และ น้ำพุร้อนคลองบางวัน ซึ่งน้ำพุร้อนของจังหวัดระนองนั้น ได้รับการกล่าวขวัญจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และ ชาวต่างชาติว่า โสสอาด มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์น้อย และปราศจากกลิ่นกำมะถัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย [ททท.], น.ป.ป., หน้า 6 - 7) โดยน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวาริน ถือเป็นเอกลักษณ์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญขึ้นชื่อของจังหวัดระนอง (มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า และพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ และสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2544, หน้า 58)

นักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้าไปใช้บริการ บริเวณ แหล่งน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรัชชะวาริน ในเวลาช่วงเช้า และช่วงเย็น ทำให้เกิดความคับคั่งของพื้นที่ ผู้มาใช้บริการ ไม่ค่อยได้รับความสะดวกสบาย และจากผลการวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ของ เทศบาลเมืองระนอง พบว่า แหล่งน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวารินได้รับการพัฒนาศักยภาพไม่เต็มที่เท่าที่ควร และขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างจริงจัง (เทศบาลเมืองระนอง, 2552, หน้า 64-78 อ้างถึงใน พรเทพ ศรีชูวงศ์, 2553, หน้า 2-3)

เพื่อเป็นการส่งเสริมและจูงใจให้นักท่องเที่ยวเกิด ความประทับใจและกลับมาเยือนน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวารินในครั้งต่อไป อันจะเป็นการช่วยสนับสนุน ให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดระนองมีการขยาย ตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวารินให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สวยงาม เป็นที่ น่าดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งมีการอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยว ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิด รายได้แก่ชุมชนอย่างแท้จริง ดังที่ Supitchayangkool (2012) พบว่าคุณภาพการบริการของสถานที่ท่องเที่ยว มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัย เรื่องปัจจัยด้านการบริหาร การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจของ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ทั้งนี้เพื่อนำผล

การศึกษามาใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่นในการวางแผน ทางด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ น้ำพุร้อนสวนสาธารณะรัชชะวารินรวมทั้งปรับปรุงและ พัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของ นักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ที่มีผลต่อการตัดสินใจมาที่สวนน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการ สถานที่ท่องเที่ยวได้แก่ ด้านกายภาพของทรัพยากร ท่องเที่ยว ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความ นิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยของ ทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านความแปรปรวนของ สิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจมาที่สวนน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรัชชะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ และประชากร

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการ ศึกษาในพื้นที่น้ำพุร้อนสวนสาธารณะรัชชะวาริน อำเภอ เมือง จังหวัดระนอง กลุ่มประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยว ชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่สวนน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสำรวจข้อมูล จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือน เมษายน 2554

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูล ด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจมาที่สวนน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรัชชะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 สถานภาพ
- 1.5 อาชีพหลัก
- 1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- 1.7 ภูมิลำเนา

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว 5 ด้าน

- 2.1 ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 2.2 ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 2.3 ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 2.4 ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 2.5 ด้านความประมาทของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว
(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 29-45)

ตัวแปรตาม

การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

- 3.1 วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยว
- 3.2 จำนวนสมาชิกในการเดินทางมาท่องเที่ยว
- 3.3 โอกาสในการเดินทางมาท่องเที่ยว
- 3.4 ผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว
- 3.5 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 3.6 วิธีเดินทางมาท่องเที่ยว
- 3.7 สถานที่พักแรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว
- 3.8 ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยว
- 3.9 จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว
(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, สุริยา สัมจันทร์ และจิระวงศ์ คงทอง, 2549, หน้า 74-76)

ภาพที่ 1-1 ระเบียบวิธีวิจัยทางมารท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, สุริยา สัมจันทร์ และจิระวงศ์ คงทอง, 2549)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อม สอนสาธารณะรักษาวัน อำเภอเมือง จังหวัดระนองให้ เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและเกิดรายได้ ต่อชุมชน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2550, หน้า 201-202) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) เป็นรูปแบบ หนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มีการพัฒนามาตั้งแต่

ยุคอาณาจักรโบราณ (The Ancient empires) ประมาณ หลายพันปีก่อนคริสตกาลที่มีการเดินทางเพื่อสุขภาพ โดยมี จุดหมายปลายทางที่บ่อน้ำแร่ บ่อน้ำพุร้อน หรือการเดินทาง เพื่อสุขภาพทะเลเพื่อฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาเพื่อ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด เฉพาะทาง (Niche market) และเป็นจุดขายที่สำคัญของ การท่องเที่ยวพักผ่อนระยะยาว (Long stay tourism) โดยอาจ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรม และใช้เวลาส่วนหนึ่งเพื่อ สุขภาพหรืออาจมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการรักษาฟื้นฟู หรือส่งเสริมสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552) ได้แบ่ง

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อนหรือนอกที่พักผ่อนอย่างถูกวิธี ตามหลักวิชาการและมีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การนวด อบ ประคบสมุนไพร การบริการสวนคนบำบัด (Aroma therapy) และวารีบำบัด (Water therapy) การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การฝึกกายบริหาร ทำสมาธิ คัดคน การฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health healing tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟันและการรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ เป็นต้น

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว

5 ด้าน (บุญเลิศ จิตต์พัฒนา, 2548, หน้า 25-38)

1. ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 2 ประเภทคือ

1.1 ที่ตั้งของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อมว่ามีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใด เพราะชุมชนท้องถิ่นมีความพึงพอใจและยอมรับการเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด

1.2 การเข้าถึงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความใกล้/ไกลจากตัวเมือง ความสะดวกและ

ความปลอดภัยในการเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว นั้น

2. ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 5 ประการ

2.1 คุณค่าทางเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว

2.2 คุณค่าทางความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความสมบูรณ์และความเป็นสภาพดั้งเดิมของทรัพยากรท่องเที่ยว

2.3 คุณค่าทางสังคมของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางสังคมที่ได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว

2.4 คุณค่าทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงคุณลักษณะเด่นทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว

2.5 คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางด้านสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว

3. ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยวประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประการ

3.1 ความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการรู้จักอย่างกว้างขวางของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

3.2 ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว

3.3 ภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความนึกคิดและคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

4. ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยวประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ประการ

4.1 การให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงข้อมูลและวิธีการให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.2 การป้องกันอุบัติเหตุในขณะเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการป้องกัน

ความปลอดภัยในขณะที่เยี่ยมชมของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.3 การป้องกันการโกงราคาค่าบริการของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการป้องกันการความปลอดภัยในขณะที่เยี่ยมชมของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.4 การดูแลความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงจำนวนเจ้าหน้าที่และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

5. ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประการ

5.1 การป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการแบ่งแยกพื้นที่ตามลักษณะความเปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

5.2 การควบคุมการเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการควบคุมนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

5.3 มาตรการทางกฎหมายในการดูแลพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการลงโทษทางกฎหมายต่อผู้ฝ่าฝืนการควบคุมในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

แนวคิดการตัดสินใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, สุริยา สัมพันธ์ และจิระวงศ์ กองทอง (2549, หน้า 74-76) กล่าวว่า การตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์หลักในการ

เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนสมาชิกในการเดินทางมาท่องเที่ยว โอกาสในการเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว วิธีเดินทางมาท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อนในการเดินทางมาท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยว และจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการสำรวจ (Survey research method) และวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 450 ชุด กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience) ซึ่งเป็น Non-probability ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Pearson Chi-square

ในการสร้างแบบสอบถามได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) หลังจากนั้นได้นำไปทดสอบทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Analysis) ตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ที่ Nunnally (1978) ได้เสนอไว้ว่า ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งงานวิจัยนี้มีความน่าเชื่อถือของตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความน่าเชื่อถือ

การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว 5 ด้าน	Alpha Coefficient
ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว	0.708
ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว	0.830
ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว	0.703
ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว	0.807
ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว	0.910

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้วได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงกลุ่ม 2 ตัวโดยใช้สถิติ Pearson Chi-square

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 450 ชุด ได้รับการตอบกลับมา 440 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.78 และได้เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สามารถใช้ในการประมวลผลทั้งสิ้น 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.91 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.00 มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25 ส่วนใหญ่ศึกษามาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 มีสถานภาพโสด มีจำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/ นักศึกษา มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 มีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ มีจำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 68.50

ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน H ₀						
	การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว						
	วัตถุประสงค์หลัก	จำนวนสมาชิก	โอกาส	วิธีเดินทาง	สถานที่พักแรม	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย	จำนวนครั้ง
สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง							
สมมติฐานที่ 1.1 เพศของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	X	X	X	X	X	X	X

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับด้านกายภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านกายภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$) ด้านคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) ด้านความนิยมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.22$) ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) และด้านความประมาทของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวารินของนักท่องเที่ยว

ในการมาท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว/ พักผ่อน มีจำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 86.75 มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางมาท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 2-4 คน มีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 โดยเดินทางมาท่องเที่ยวตามสะดวก มีจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัว มีจำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00 มาท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรม มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ในการเดินทางมาท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่ำกว่า/ เท่ากับ 500 บาท มีจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 7 ครั้ง มีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน H ₀						
	การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว						
	วัตถุประสงค์หลัก	จำนวนสมาชิก	โอกาส	วิธีเดินทาง	สถานที่พักแรม	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย	จำนวนครั้ง
สมมติฐานที่ 1.2 อายุของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	x	✓	x	✓	✓	x	✓
สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	x	x	x	x	✓	x	x
สมมติฐานที่ 1.4 สถานภาพของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	x	x	✓	x	x	x	x
สมมติฐานที่ 1.5 อาชีพของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	x	✓	x	✓	✓	x	x
สมมติฐานที่ 1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	x	x	✓	✓	✓	✓	x
สมมติฐานที่ 1.7 ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านความเหมาะสมของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว ที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง							
สมมติฐานที่ 2.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	✓	✓	x	x	✓	✓	x
สมมติฐานที่ 2.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	x	x	x	x	x	✓	✓

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน H_0						
	การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว						
	วัตถุประสงค์หลัก	จำนวนสมาชิก	โอกาส	วิธีเดินทาง	สถานที่พักแรม	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย	จำนวนครั้ง
สมมติฐานที่ 2.3 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ด้านความนิยมทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	X	X	X	X	✓	✓	X
สมมติฐานที่ 2.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	✓	X	X	✓	X	✓	✓
สมมติฐานที่ 2.5 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ด้านความประมาทของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน	X	X	X	X	X	X	✓

หมายเหตุ: x หมายถึง ผลการทดสอบสมมติฐาน ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐาน H_0

✓ หมายถึง ผลการทดสอบสมมติฐาน สามารถปฏิเสธสมมติฐาน H_0

อภิปรายผล

จากการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยพบว่า

อายุของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน ด้านจำนวนสมาชิกด้านวิธีเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านสถานที่พักแรมและด้านจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว ในขณะที่ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน ด้านสถานที่พักแรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน ด้านโอกาสในการเดินทางมา

ท่องเที่ยว อาชีพของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยว ด้านจำนวนสมาชิกในการเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านวิธีเดินทางมาท่องเที่ยว และด้านสถานที่พักแรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา กลุ่มเจ้าของธุรกิจ และกลุ่มเกษียณอายุ/ว่างงาน นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรมมากที่สุด ส่วนกลุ่มข้าราชการ นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วพักแรมที่โรงแรมมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วพักแรมที่บ้านญาติ/บ้านเพื่อนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรหมินทร์ เมธากาญจน์ศักดิ์ (2549, หน้า 74-75) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการวางแผนธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กล่าวว่า ความแตกต่างกันในปัจจัยส่วนบุคคล

ที่ส่งผลให้บุคคลนั้นมีทัศนคติที่แตกต่างกัน เพราะเนื่องด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิชา เจริมแดน, อติศักดิ์ จันทระประภาส และสมฤดี ศรีจรรยา (2553, หน้า 54) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีผลต่อการประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวแตกต่างกัน เช่น คนโสดจะมีอิสระทางความคิดในการตัดสินใจท่องเที่ยวมากกว่าคนที่แต่งงานแล้ว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวารินด้านโอกาสในการเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านวิถีเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านสถานที่พักแรม และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในโอกาสตามสะดวกมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท และกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001-50,000 บาท นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในโอกาสช่วงเทศกาล/ ประเพณีมากที่สุด เมื่อพิจารณาวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยว พบว่าใช้รถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรมมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วพักแรมที่โรงแรมมากที่สุด

ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวารินด้านวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มภูมิฐานะ นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อท่องเที่ยว/ พักผ่อนมากที่สุด ด้านโอกาสในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยกลุ่มภาคเหนือ กลุ่มภาคกลาง และกลุ่มภาคตะวันออก นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงโอกาสเทศกาล/ ประเพณีมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกลุ่มภาคใต้ นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงโอกาสตามสะดวกมากที่สุด ส่วนกลุ่มภาคตะวันตก นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงโอกาสวันหยุดพักผ่อนมากที่สุด

ด้านวิถีเดินทางมาท่องเที่ยว โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มภูมิฐานะนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยรถยนต์

ส่วนตัวมากที่สุด ด้านสถานที่พักแรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยกลุ่มภาคเหนือ และกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วพักแรมที่โรงแรมมากที่สุด ส่วนกลุ่มภาคกลางนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วพักแรมที่บ้านญาติ/ บ้านเพื่อนมากที่สุด ส่วนกลุ่มภาคใต้ และกลุ่มภาคตะวันตก นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรมมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วพักแรมที่บ้านญาติ/ บ้านเพื่อนเท่ากันกับท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรม

ด้านค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยกลุ่มภาคเหนือ กลุ่มภาคกลาง และกลุ่มภาคใต้ มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยวต่ำกว่า/ เท่ากับ 500 บาทมากที่สุด ส่วนกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 500-1,000 บาทมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มภาคตะวันตกมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 1,500-2,000 บาทมากที่สุด

จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว กลุ่มภาคเหนือ และกลุ่มภาคกลาง เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกมากที่สุด ส่วนกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือเดินทางมาท่องเที่ยวระหว่าง 2-4 ครั้งมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มภาคใต้ และกลุ่มภาคตะวันตก ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 7 ครั้ง

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่าด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวารินด้านวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านจำนวนสมาชิก ด้านสถานที่พักแรม และด้านค่าใช้จ่าย

ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวารินด้านค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย และด้านจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว

ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน ด้านสถานที่พักแรม และด้านค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยว

ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความ

สัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ รัชชะวาริน ด้านวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านวิถีเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย และด้านจำนวนครั้งในการเดินทาง

ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาเที่ยวน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรัชชะวาริน ด้านจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อการมาท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับบุญเลิศ จิตต์วัฒนา (2548, หน้า 25-38) ได้กล่าวว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เพิ่มพูนความงามและคุณค่ามากขึ้นกว่าเดิม โดยต้องรวมเอาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเข้าไปด้วย เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่ขุมกัน กิ่งผลกระทบค่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และยังคงสอดคล้องกับ พินิจ จริตงาม, ศรีธนา เมศพุทธรักษ์ และสามารณ ดิพิขารณ (2553, หน้า 70-71) ที่ได้ระบุไว้ว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้นนอกจากต้องปรับปรุงศักยภาพของชุมชนแล้ว ยังต้องพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านการติดต่อประสานงานและการประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ผลจากงานวิจัยของ Lertpittarak (2012) ได้ระบุไว้ว่าการบริหารจัดการแหล่งที่เที่ยมเกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้ลักษณะเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเยี่ยมชมเยือนในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่มีความเฉพาะด้าน เช่น กลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดต่างๆ โดยการเชิญผู้ประกอบการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมระดมความคิด ให้เกิดการพัฒนารูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

ควรทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ

2. ควรมีการจัดการส่งเสริม และพัฒนาให้น้ำพุร้อนภายในจังหวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

3. ควรส่งเสริม และสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ให้ตระหนักถึงคุณค่า และสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของตน ให้เกิดความรู้สึกหวงแหน ช่วยกันดูแลรักษา และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

4. ควรมีเจ้าหน้าที่กำกับดูแลให้มีการดำเนินการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะเป็นประจำ โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ช่วงเทศกาลต่าง ๆ และควรทำการเพิ่มจำนวนถึงขยะในจุดต่าง ๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว

5. ควรมีจุดบริการและประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ที่คอยให้คำแนะนำการใช้บริการน้ำพุร้อน เจ้าหน้าที่ดูแลอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงป้ายเตือนภัยในจุดต่างๆ ที่เสี่ยงอันตราย

6. ควรปรับปรุงสถานที่พักผ่อนและกำหนดพื้นที่ต่าง ๆ ให้ชัดเจน เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก จุดพักผ่อน บริเวณทางเดิน เป็นต้น เพื่อความเป็นระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยว และควรเพิ่มป้ายบอกเส้นทางเข้าออกของสถานที่ท่องเที่ยวให้ชัดเจน และเป็นระยะ ๆ เพื่อความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในด้านอื่น ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น ด้านขีดความสามารถรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจที่ทำให้
นักท่องเที่ยวกลับมาใช้บริการน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ
รักษะวารินอำเภอเมืองจังหวัดระนองซ้ำอีกครั้งเพื่อให้ทราบ
จุดแข็ง จุดอ่อนของการท่องเที่ยวที่วน้ำพุร้อนสวนสาธารณะ
รักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง และนำผลการศึกษา

ไปพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ควรทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการ
พัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
แบบยั่งยืนต่อไป

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *น้ำแร่ล้ำค่า ชาราน้ำบาด ระนอง สวรรค์ของคนรักสุขภาพ*. ม.ป.ท.: โรงพิมพ์ เอกสารประชาสัมพันธ์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย [ท.ท.ท.]. (2552). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*. วันที่ค้นข้อมูล 4 ธันวาคม 2552. เข้าถึงได้จาก <http://www.tat.or.th/uploaddept/36>
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2550). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทศบาลเมืองระนอง. (ม.ป.ป.). *น้ำพุร้อนรักษะวาริน*. ระนอง: สำนักงานเทศบาลเมืองระนอง. เอกสารประชาสัมพันธ์.
- นิศา ชัยกุล. (2551). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, สุริยา สัมจันทร์ และจิระวงศ์ คงทอง. (2549). *ระเบียบวิธีทางการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- บราลี สียา, สุรติ สุพิชญางกูร, สุขชนิ เมธิโยธิน และกฤษ ชรินทร์ (2553). การศึกษาอิทธิพลการใช้ชีวิตอย่างออก สุขอนามัยและการรับรู้คุณภาพการบริการที่มีผลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำโดยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 4(2), 111-127.
- พินิจ จริตงาม, ศรีธยา เลิศเทพรัตน์, งามารด ด้วีจารย์. (2553). การศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาด บ้านใหม่ จังหวัดระยอง. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 4(2), 59-73.
- พรเทพ ศรีชูวงศ์. (2553). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาการบริหารทั่วไป, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์และสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม. (2544). *แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ของภาคใต้*. ม.ป.ท.: โรงพิมพ์.
- ศรีธยา วรากุลวิทย์. (2551). *ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุวิชา เถลิงแดน, อุดิศักดิ์ จันทระประภาเลิศ, สมฤดี ศรีจรรยา. (2553). การศึกษาการทดสอบความสัมพันธระหว่าง กลยุทธ์การบริหารประสิทธิภาพลูกค้าที่มีผลต่อการบอกต่อของธุรกิจการท่องเที่ยวพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 5(1), 49-58.
- สุภาพร สุกสีเหลือง. (2553). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ*. ม.ป.ท.: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์. (2553). *หนึ่งทศวรรษการท่องเที่ยว ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทย*. วันที่ค้นข้อมูล 18 มกราคม 2554, เข้าถึงได้จาก http://thainews.prd.go.th/view.php?m_newsid=255308020148&tb=N255308
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. วันที่ค้นข้อมูล 18 มกราคม 2554, เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=90>
- Lertputtarak, S. (2012). The relationship between destination image, food image, and revisiting Pattaya, Thailand. *International Journal of Business and Management*, 7(5), 111-122.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric Theory* (2nd ed.). New York: McGraw Hill.
- Supitchayangkool, S. (2012). The difference between satisfied/ dissatisfied tourists toward service quality and revisiting Pattaya, Thailand. *International Journal of Business and Management*, 7(6), 30-39.